

SZEKELY-UDVARHELY

szam. k. Mell. dn. kl. g. **AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA**

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hatenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarókpénztári cheque-számla 10.489. szám.

A SZESZ.

Most, a mikor nagy gondossággal folynak az előkészületek az augusztus havában tartandó székely kongresszusra, nem egészen érdektelen téma: a szesz.

A szesz, ez a hűsége társa emberi gyarlóságunknak, egész életünkön végig gázol. Gyermekek, ifjak, nők és öregek egyformán vannak hatalmában. S ez a hatalom nem kimél erkölcsöt, jellemet, de kárörömmel készíti meg a nyomor, bűn, gazság fertőjét, melyben az emberi méltóság tehetetlenül fetreng.

Nem akarom e helyen a szesznek általánosan romboló hatását leírni, hiszen erről lépten-nyomon meggyőznek a szesznek utcán, korcsmában támolygó médiumai — csupán a mi székely viszonyainkra vonatkozólag van némi mondani valóm.

Mult évben a közigazgatási bizottság — dicséretére váljék — felhívásban fejezte ki abbéli intencióját, hogy a korcsmák szombat este 9 órától hétfő reggel 6 óráig zárva tartassanak. Vármegyénk s általában a Székelyföld községei dicséretre méltó felbuzdulással határozatra váltották a közigazgatási bizottság intencióját.

Tömjéneztek — és méltán — a határozatok hozóit.

És most, másfél év után mit látunk?

Azt, hogy a korcsmák most is nyitva vannak; büzhödt levegője most is fertőz. Azt, hogy a korcsmák krajcáros érdekei a nemzeti energiának és vagyonosodásnak megbecsülhetetlen értékét lábbal tiporják. Sőt annyira megy a vasárnapi „züllés“, hogy az Istentiszteletek alatt is nyílt korcsmákban duhajkodnak, dicséret a kevés kivételnek...

Természetes tehát, hogy meddő maradt a közigazgatási bizottság intenciója és a községek határozata.

Vajjon miért?

Egyfelől azért, mert a szeszt árusítók kicsinyes érdekeiket látván veszélyeztetve, szembe helyezkedtek — bizonyos ügyvédi protektorátus alatt — a köz akaratával. Biztos tudatában voltak annak, hogy büntetéssel nem szankcionált szabályrendelet nem kényszeríthető.

Másfelől azt a bizonytalan értelmű mondákat hangoztatták, hogy „a korcsmák vasárnapi zárvatartása az állam érdekeivel van összeütközésben“.

Tényleg az állam közvetve érdekelve van a szesznek kisebb-nagyobb fogyasztása által. De vajjon melyik fontosabb érdeke az államnak? Az-e, hogy egy pár millióval többet vegyen be szeszadóból; vagy az, hogy polgárainak adózó képessége viselni tudja a közterheket? Mert megszámlálhatatlan azoknak száma, kiknek adózó képességét a szesz s a züllés könnyű lehetősége teszi tönkre. És ilyenkor hatványozott számmal rukkolnak elő azok a milliók, melyeket az államnak behajthatatlanság címen törölni kell.

Ez pedig ugyancsak nem állami érdek.

Vagy állami érdek az, hogy korcs apáknak satnya ivadékai minden sorozáson siralmas tanujelét adják a nemzeti elfajulásnak?

Vagy állami érdek az, hogy a bűn büntetéssel szemben a szesz által okozott beszámíthatatlanság enyhítő körülményével védekezhessünk? Hogy sorvadás, delirium tremens, tüdővész, bűn, piszok biztos örvényébe belevevessünk?

A közoktatásügyi miniszter jóvoltából már évek óta ott lóg az iskolák falain egy kép, mely balról erős, egészséges, vidám családot, jobbról az alkohol roncsait, az iszákos ember családját ábrázolja.

Micsoda éles és tanulságos ellentét?!

A tanítókra, részben a lelkészekre van bízva gyakorlati kivitele annak, hogy józan, egészséges életre neveljék a folyton satnyuló generációt.

Jámbor óhajtás, meddő fáradság.

Hogy is volna ez kivihető, mikor maga a szülő töri le a tanító évekig tartó fáradságának egészséges hajtásait, mikor csecsemőjét pálinkás kenyérral altatja s iskolából hazajövő gyermekének pálinkás kenyérral kedveskedik.

Hogy is volna ez kivihető, mikor a lelkészeknek abstinent irányu vasárnapi beszédére ifjak, férfiak és vénék a korcsmai duhajkodással felelnek?!

Hogy is volna megvalósítható a közoktatásügyi kormány által kiadott iskolai képnek balfele az életben, mikor a pénzügyi érdekeket képviselő kormánytársa ugynevezett „magasabb pénzügyi szempontokból“ nemcsak türi, sőt az azzal szemben tett intézke-

dések elvetésével egyenesen támogatja a szesz érdekeit.

Legalább ezt látszanak igazolni azoknak a szabályrendeleteknek elvetései, melyek a vasárnapi korcsmazárlatot célozták.

És most melyik az állami érdek? A pénzügyi-e, a mely szűkebb, vagy a nép-érdek, a mely általános? Hiszen az állam a nép. S ha satnya, züllött, vézna a nép, nincs gerinc, melyen egy hatalmas, gazdag állam felépüljön.

Mindezekből az látszik, hogy e bajokon előre láthatólag hatóság útján segíteni nem lehet. De van egy másik út, mely szabad és tág tere nyílik azon mindenkinek a cselekvésére. Ez a társadalmi út.

A székelyudvarhelyi Székely Társaság céljául tüzte ki a székelység érdekeinek társadalmi propagandát szervezni s a kivített — ha másképpen nem — társadalmilag megvalósítani.

Itt az ideje s a székely kongresszus alkalmából különösen alkalomszerű leend a figyelmet erre is ráterelni. Mert minden székelymentés kárba vesztett fáradság az alkohol népszerű és romboló hatásával szemben.

Koncz.

A székelyek nagygyűlése.

(M.) A nyár csendességét évek óta csak a székelyek nagygyűlése zavarja meg. Üdülni tért emberek is elszórtak menni ezekre a gyűlésekre, melyek kifejezetten az erdélyrészi kulturális és közgazdasági irányu egyesületek szóvivőit és az országgyűlés képviselőit vannak hivatva sorompóba hívni azért, hogy a székely kongresszus aktáit megbolygassák akutt jellegű kérdésekkel foglalkozzanak, a székely társadalom élő lelkiismerete legyenek, ne hagyják elaludni a lármatüzet.

Ez a közgyűlés az idén, mint jeleztük, augusztus 24-én lesz Székelyudvarhelyen. Eddig 27 egyesület és 17 erdélyrészi ujság jelentette be 100-nál több képviselőt. A meghívást, illetve tárgysorozatot most küldötte szét az elnökség. E szerint a jelentkezések még mindig folyhatnak egészen aug. 15-ig. A gyűlésre menetelt megkönnyítendő kedvezményes jegyeket is kért és ad ki az elnökség. Tehát a dolog technikai része el van intézve. Következik a másik, a nagyobb: A székelység megmozdulása, demonstrálása az ügy és eszme mellett, mely a székely szövetségnek létjogosultságot és tartal-

mat ad mindaddig, míg a Székelyföldön és egész Erdélyben a magyarság visszafoglalja és uralja örökét, mint a történelmi időben, mikor szabadságért és védelemért Erdélybe futottak az üldözöttek, mikor Erdély a magyar szabadság klasszikus hazája volt. Hej! azóta az idő, hogy eljárt! De ne idézzük fel ismét az ördögöt. Régi nóta. S mégis sokáig új marad, hogy a küzdelemre száz okunk van, a küzdelemnek kezdetén vagyunk és a háboruban kevesen vagyunk, jóllehet mindnyájunknak ott kellene lenni, hol a csata legre-mesebben foly: a magyar nemzeti érdekek sáncain.

A Székely Szövetség ezuttal a székely telepítés és visszatelepítés rendkívül fontos kérdése mellett a közlekedési, kulturális, kézmű- és háziipari kérdések sorozatát öleli fel s világítja meg azokból a szempontokból, amint azok megoldásra váró közszükséget érintenek s amint végrehajtásra alkalmasak és sürgőssek lesznek Erdély magyarsága szempontjából és jól felfogott érdekében.

A tárgyalás nyilvánossága és szabadsága megengedi, hogy ezek mellett a kérdések mellett megnyilatkozzék mindenki, akit szíve szerint érint az ügy. Eppen ezért nemcsak a szövetség kötelékében levő egyesületek, de a székely-kérdés iránt érdeklődők is szívesen láttatnak a közgyűlésen.

Székely-kérdés — magyar-kérdés. Amennyiben Erdély magyarságának zömét a székelység teszi — székely kérdés; amennyiben a perifériákon fogyó magyarság megerősítése a jel-szó — magyar-kérdés. Nincs tehát és nem is lehet senki e hazarészben, akit ne érdekelne, hogy mit csinálnak a székely szövetségben. De érdeklő az erdélyrészi magyarság vergődése a Királyhágón tuli testvéreket is. Debreczen, Szeged, Arad, Karczag, Budapest nem is vonják magukat félre. Örömmel jönnek és dolgoznak a székelyek között. Mint-hogy ugy kellene, hogy az erdélyi magyarsággal az anyaország magyarsága az oláhgyűrűn átölelkezzék és szövetkezzék a nagy harcra, melyet immár többé nem karddal, hanem a munka fegyverével kell megvívni.

A székelyek nagygyűlése évről-évre intőjel a táborba szállásra, az összefogó munka szükségére, egyben a hazafias kötelesség teljesítésére. Méltán megérdemli mindnyájunk érdeklődését és támogatását.

A végrehajtási novella.

Dr Nagy György beszéde a képviselőház július 2-iki üléséből.

Már beszédem elején jeleztem, hogy nem tartanám helyesnek, hogy az igazságügyminiszterre bizzák az átmeneti intézkedések megtételét. Maga a törvény tekintetében nincsen aggodalmam, azért pártolom a törvényjavaslatot és mellette szólalok fel, de mégis félek, hogy ennél a 29. § nál, olyan indítvány menne keresztül, a mely a törvénynek jogerőre emelkedését egy hosszú esztendőre kitolná. És akkor hiába jók az intézkedések, mert annak semmiféle áldásos következményei nem lesznek. Kérem az igazságügyminiszter urat és az államtitkár urat, méltóztassék inkább egy olyan indítvánnyal előállani ennél a 29. §-nál, hogy a törvény szentesítése idejétől kezdve az adószra vonatkozólag megállapított kedvezmények rögtön jogerőre emelkedjenek. Megmondom, hogy miért nem tartom igazságosnak azok álláspontját, a kik egy esztendőre el akarják halasztani.

Nem tartom azért, mert ha még azok a fennálló követelések végrehajtási jogot nem nyertek, akkor senki sem mondhatja, hogy a jogállam eszmeje sértetett meg, mert már egy megszerzett jogot vettünk el. Az a fennálló követelés még a legszélesebb körű magyarázás mellett sem jelentheti azt, hogy annak a követelésnek kielégítését az illető feltétlenül az 1881: LX. t.-cikk alapján szorgalmazza. Én nem zárkózom el olyan indítvány elfogadása elöl, hogy a végrehajtási joggal megerősített követelésekre kimondjuk, hogy azok bizonyos időn belül, mondjuk 30 napon belül, végrehajthatók az 1881: LX. t.-cikk rendelkezései szerint is; de olyan követelést a mely most még végrehajtási szankcióval ellátva nincs, sőt a melyre nézve a kereset tárgyalására sem bocsáttatott ki idézés, olyan követelést nem látnám célszerűnek, ha felruháznók azzal a nagy kivételes hatáskörrel, hogy a törvény intézkedései alól kivett kielégítési alapot felhasználhassa és a törvény parancsoló intézkedéseitől eltérve más, módosított törvény rendelkezéseit vehesse igénybe, mert ezáltal abban az esetben, ha törlesztéses kölesőről, — a mely évtizedekig ingatlanra bekebelezett követelésekről van szó, a melyeknek teljesítési ideje hosszú, sértenők az egységes jogrendszer és eljárás elvét, mert lennének olyan követelések, is a melyeket nyolc-kilenc esztendő múlva is az 1881: LX. t.-cikk helytelen rendelkezései alapján akarnának érvényesíteni.

Ha az volt a cél, hogy a szorongatot adóst védjük, hogy a jóhiszemű adósnak és becsületes hitelezőnek egyaránt kielégítsük az érdekeit, mert a két érdeket a jogállam szempontjából egyformán kielégítendőnek tartom, akkor nem lehet további cél, hogy most már az utolsó szakaszba bevett módosítással magát a célt tegyük tönkre és a keresztülvitelnél lehetetlenné tegyük jótékony hatásának érvényre jutását.

Én azt tartom, hogy minden jóhiszemű hitelező eddig is, a végrehajtási novella meghozatala előtt is magára nézve lehetőleg ezen novella

intézkedéseit kötelező erejűeknek ismerte. Én tudom, hogy nagyon sokan voltak ügyvédek és más hitelintézetek, egyes hitelezők, a kik nem pályáztak arra, hogy az adóstól az utolsó párnáját is elvegyék, nem pályáztak olyan végrehajtási jegyzőkönyvekre, a melyekben a tehén és a kettős szárnyu fényezett szekrény szerepelt, tudok sokat a kik egyenesen arra adtak a végrehajtónak utasítást, hogy csak olyan tárgyakat foglaljanak le, a melyeknek elárverezése által az adós további megélhetése veszélyeztetve nincs.

Én nem hiszem, hogy akár csak egy olyan hitelező is akadna az országban, a ki azt mondaná, hogy ez által a törvényjavaslat által nyújtott kielégítési alap, fedezeti alap nem elegendő, mert hogyha kimondjuk elvből, hogy állami érdeket képez a hitelező jogkörének korlátozása, hogy a hitelező ne érvényesíthesse a „fiat jus et pœreat mundus“ elvét, hogy az egyéni érdeknek a közérdekben korlátokat szabni állami érdekek: akkor nem látom helyesnek, azt hogy a hitelezőket két kategóriába osszuk: jó és rossz szívű hitelezőkre és egyeseknek megadjuk a régi szigorú pallos jogot az adóssal szemben. másoktól pedig megtagadjuk ugyanazt a jogot. Hogy ha az államnak igazán érdeke a kisemberek védelme, hogy ha ezt a törvényt keresztül akarja vinni, akkor nem szabad visszarögzítenie semmi ellenhangtól, nem szabad visszarögzítenie azoknak állásfoglalásától, a kik — bár megengedem jóhiszeműleg — a mozgó tőkének érdekét képviselik, a mely mozgó tőkének érdeke a végrehajtási eljárás során sokszor magával a földbirtoknak, a kiszagdának érdekével áll ellentétben.

(Befejező közlemény következik)

Tájékoztató az előpataki fürdő felől.

(B) Aki Előpatak fürdőre megy, ne feledje, hogy az gyógyhely és csak azoknak való, akik üdülni és gyógyulni akarnak. Előpatakot azok közé az erdélyrészi fürdők közé sorozhatjuk, a hol jól berendezett lakáson pormentes enyhe levegőn kívül, csodás hatású gyógyforrások vannak.

Előpatak nem luxus fürdő, hanem inkább a mérsékelt igényű közép társadalmi osztály tagjai számára van berendezve.

Itt mindazt meg lehet kapni, amit a rossz gyomor és a jó étvágy megkíván és ami még sem árt.

A telep a falu közepén árnyas ligetként tűnik fel, amelyen kristály tiszta hegyi patak szalad végig. Az 500 meter hosszú sétány mentén mindent meg lehet találni, amire csak szükségük lehet a vendégeknek. A légáramlat rendszeren enyhe és így nem okoz kellemetlen érzést. Az idén is, amidőn a májusi és júniusi nagy szárazság után, júliusban állandó volt az esőzés, itt a hőmérséklet átlagát 18 C°-ban lehet megállapítani.

A gyógyforrások só, vas és szén-sav tartalmuak.

Van szén-savas meleg és hideg fürdő; hiányos berendezéssel. Az ivóvizet szolgáltató források azonban elég gondosan vannak kezelve.

A források gyógyító hatásáról kivált a gyomor és a májbetegség, va-

amint a vese bajban és vérszegénységben szenvedők tanuskodhatnak. A vendégek leginkább az ivókurát végzik pedáns pontossággal; a vizet melegítve vagy kecske tejjel vegyítve, isszák.

Van vizgyógyintézet is, egyszerű berendezéssel. A meleg ásványvíz fürdőre általában azt lehet mondani, hogy az nem elég jó berendezésű és mégis drága.

Legkellemesebb az egyszerű édes hidegvíz fürdő.

Az étkezési viszonyok kedvezőknek mondhatók, mert 3 vendéglőben lehet mérsékelt árért kielégítő ételt kapni. Ezenkívül a kereskedésekben és élelmi cikkek piacán minden ételneműt be lehet szerezni.

Egy napi teljes ellátása egy személynek nem kerül többé 5 koronánál, ami nem is sok.

Előpatak tehát az olcsóbb fürdők közé sorozható.

A gyógy és zene díj elég magas mert személyenként 12 korona, családnak 40 korona.

A fürdőigazgatóság a vendégek szórakoztatásáról is szokott gondoskodni, mert minden héten van két műsoros táncestély.

Az idén a kolozsvári honvédezenkar is megfordult itt és egy délután és egy este játszott, Borsai S. vezetésével.

Daltársulatok és mozgófénykép mutatók egymásnak adják a kilincset.

Minap a hódmezővári helyi filharmonikusok hangversenyeztek. Azután következett a Keresztes István zongora estélye, amely szépen sikerült. Ezt követte a róm. katolikus templom javára rendezett műsoros táncestély és még hátra van a református templom-alap javára tervezett műsoros dalestély.

Csámpa János dévai zenekara minden nap működik és elég jól van szervezve. A vendégek száma az idén eddig 1000-re tehető, de még mindig ahány távozik, ugyanannyi jő, pedig mindig szakad az eső.

KÜLÖNFÉLEK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy „szemetes“-eink a rendőrségtől való félelmükben mindennap kihordják az udvarok szemétjét;

mondják, hogy aszfaltunkon egyetlen cigánykaraván sem szokott naponként sétálni;

mondják, hogy bőkezű szerbjeink mesés olcsón árusítják piacunkon a hagymát;

mondják, hogy augusztus elsejétől csakis feltétlenül élvezhető hus van a mézsárszékekben — olcsó árak mellett;

mondják, hogy éretlen gyümölcs piacunkon drága pénzért sem kapható;

mondják, hogy a Kossuth-utca kövezete most már tartósabb lesz, mint eddig volt;

mondják, hogy a malomgát megkötése után az árokban víz is foly;

mondják, hogy a Szabó-féle malomrétet városunk sétátnak rendezi be és a mostaninak kiváló termőföldje magas jövedelméből fogja leterleszteni vételárát;

mondják, hogy a szeptemberi orsz. képviselőválasztásunk iránt egyetlen vendéglős sem érdeklődik.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— A székely erdők ügye és az államtitkár. A „Székely-Udvarhely“ mult számában közöltük azt a levelet, melyet báró Orbán Ottó közbirt. elnök és Betegh Pál lapunk főszerkesztője Dr. Mezőssy Béla földművelésügyi államtitkárhoz a Székelyföldre való utazása idejének tudatása végett intéztek. Az államtitkár ur erre a levélre a következő értelmű táviratban válaszolt: „Budapest, 1908. aug. 1. Báró Orbán Ottó Székelyudvarhely. Utazásom ideje hivatalos elfoglaltságom folytán meg nem határozható. Birtokossági üléseken részt nem vehetek, de a jelentkező küldöttségeket mindenütt elfogadom. Mezőssy, államtitkár: Ennek alapján ismételtlen figyelmeztetjük a székelyföldi erdőbirtokosságokat, hogy az előbbi felhívások értelmében válasszák meg bizalmi embereiket, foglalják írásba helyi sérelmeiket és annak idején terjesszék az államtitkár ur elé, aki — tekintettel a földművelésügyi miniszter küldöttségünknek tett határozott ígéretére — előbb-utóbb csak eljön a Székelyföldre. Fel sem merjük tételni, hogy az egész székelység ez égető és valóban halasztást nem tűrő kérdéséről akár a miniszter, akár az államtitkár halogatni kívánna. Hiszen a legkisebb halasztás is a fajmagyar székelység pusztulását jelent; napról-napra birságolják és kísérik fogságba a nép fiait a saját tulajdonát képező erdőkből egy rossz törvény még rosszabb végrehajtása miatt, mely ellen a „Székely-Udvarhely“ már évek óta küzd. Ne csüggedjenek a székelyföldi közbirtokosságok és azok vezetői, mert az igazságos ügy halasztást szenvedhet, de a független székely nép akaratának feltétlenül érvényesülnie kell. Az államtitkár ur távirati választát közöljük az erdőbirtokosságok tagjaival, hogy abból a további munkálkodáshoz lelkesedést nyerjenek. Különben a székely-erdők ügyét az augusztusi székely nagygyűlés is valamilyen formában bizonyára tárgyalni fogja s más uton sem engedjük az igaz ügyet elaludni, erre szent fogadást tettünk és azt meg is tartjuk.

— A kereskedelmi kormány képviselője a székely kongresszuson.

Székely Társasághoz érkezett értesítés szerint, az e hó 24-iki székely nagy gyűlésen képviseltetni fogja magát a kereskedelmi kormány is. A kormány képviselője Csóka József miniszteri tanácsos lesz, ki a székely ipari akció referense, s ki családjával együtt ide fog érkezni a gyűlés napjára. Bejelentették még érkezésüket a többek között Nagy László ref. tanár és családja Maros-Vásárhelyről, Bárány Károly bankhivatalnok Szamosújvárról, továbbá a „Hírlap“ szerkesztője Maros-Vásárhelyről és az „Alsó-Fehér“ szerkesztője Nagyenyedről. Eddigélé tehát mintegy 100—120 vendégre lehet kilátásunk, kiknek szíves elfogadásáról méltóképpen kell gondoskodnunk.

— Törvényhatósági közgyűlés.

A vármegye alispánjának előterjesztésére Ugron Ákos főispán folyó hó 17-ikére a vármegye törvényhatósági bizottságát rendkívüli közgyűlésre hívta össze. Ezt megelőzőleg a közgyűlés ügyeinek előkészítése végett 11-ikén fog ülést tartani az állandó választmány. Az összehívott rendkívüli közgyűlés egyik fontos tárgya

lesz a helyi Székely Társaság azon kerése is, melyben az augusztus hó 24-iki székely nagygyűlés költségei fődözésére segélyért folyamodik a vármegyéhez. Értesülésünk szerint ezt a kérést pártoló ajánlattal fogja előterjeszteni az alispán s a törvényhatóság tagjai is jóindulatu támogatással vannak az ügy iránt.

— **Kinevezés.** A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Gervai Sándor budapesti kir. pénzügyi irodatisztet a székelyudvarhelyi királyi pénzügyigazgatóságához végleges minőségben irodavezetőnek nevezte ki.

— **Nagyszabású multság Székelykeresztúron.** „A Székelykeresztúri Első Labdarugó Szövetkezet” tagjai játszóruhák, labdák és lawn-tennis beszerzése céljából, saját pénztára javára — mint már jeleztük — e hó 9-én (vasárnap) atlétikai mérkőzésekkel, tornaversenyyel, football mérkőzéssel, este pedig folytatólagosan hangversenyyel kapcsolatos táncmulatságot rendez, melyre a t. közönséget e helyen is tisztelettel meghívja a rendezőség: Gyárfás Endre elnök. Vendők: Ajvász Kristóf, Bálint Dániel, Bihari Mór, Cseresnyés Sándor, Dr. Csiky István, Elekes Dénes, Dr. Fodor Boldizsár, Gál Ince, Gálffy Kálmán, Id. Jaeger József, Id. Jakabházy Gábor, Jakabházy Samu, Dr. Jankovits Pál, Dr. Kovács Géza, Dr. Kozma Endre, Macskásy Zoltán, Magyarósy Arthur, Muszták Ferenc, Nagy Elek, Pap Mózes, Sándor Domokos, Szász Béla, Ujvári Mihály, Dr. Viola Sándor. — Rendezők: Benedek István, Gyárfás Aladár, Horváth Lajos, Ifj. Jaeger József, Kovács József, Dr. Nagy Sándor, Simó Sándor, Simó Károly, Szász Károly, Bodó Dénes, Gyárfás Pál, Horváth Gergely, Jakabházy Béla, Kerésztos János, Nagy Ignác, Pelczér Vilmos, Szabó Ferenc, Szalontay Gábor, Demeter Áron, György Domokos, Horváth József, Jakabházy Gábor, Mihály Lajos, Patakfalvi Domokos, Radó Dénes, Szántó János, Szepessy Géza, Székely Károly, Farkas Gábor, György József, Jakabházy István, Marosy Gyula, Pietkovits József, Rác János, Szász Gábor, Rác Lajos, Szabó János, Nagy S. László pénztáros. Horváth Miklós, Pító József ellenőr. Műsor: I. Mérkőzések műsora. 1. Ünneplés felvonulás zeneszóval. 2. Sikfutás. 3. Akadály verseny. 4. Magas és hosszú ugrás. 5. Súlydobás. 6. Gerely dobás. 7. Diszkosz dobás. 8. Birkozás. 9. Korlát-verseny. 10. Football verseny. (40') A délutáni mérkőzések helye a régi szövöde és a vasuti őrház között lévő terület. Mérkőzések alatt cigányzene. Kezdete délután 5 órakor. II. A hangverseny műsora. 1. Felolvasás, tartja Horváth Lajos. 2. Olasz, német és magyar dalok gitár kísérettel, előadja Pelczér Vilmos. 3. Szaval Bálint Zsuzsika. 4. A „Tündérek keresztlánya” mese-játék zene számai, szerző Horváth Lajos. Vonós négyes. 5. Szavalat zenekísérettel Szabó Ferenc IV. éves tan. jel. 6. Monolog. Előadja Mihály Lajos. A hangversenyyel kapcsolatos táncmulatság helye Bálint Dániel nagyterme. Szünet alatt cigányzene. Műsor után tánc. Kezdete este 8 órakor. Belépti díj: családjegy 2 K, személyjegy 1 K. Jegyek előre válthatók Ajvász Kristóf és Bihari Mór divatáru üzletében.

Továbbá délután és este a pénztárnál. A váltott jegyek a teljes műsoron érvényesek. Felülfizetéseket köszönettel fogadnak és hirlapilag nyugtáznak.

— **Székely embert a Tanítók Házába!** Az Eötvös-alap közgyűlése a Józsa Mihály lemondásával megüresedett gondnoki állásra közelebről ejti meg a választást. Ugy értesülünk, hogy ez állás elnyeréseért Máthé József székely fővárosi áll. iskolai igazgató, a Székely Szövetség nagyérdemű jegyzője is pályázik. Aki Máthé József komoly, munkára teremtett egyéniségét, kulturális, közgazdasági téren és a székely akcióban kifejtett buzgóságát közvetlen közelből ismeri, valamint tudja azt, hogy a székely magyar tanítói névnek mily széles területen szerzett általános becsületet, minden utógondolat és mellék tekintetek nélkül felhasználja a mostani jó alkalmat s Máthé önzetlen közszolgálatát igyekezni fog megválasztásának elősegítésével elismerésében részesíteni. Máthé József valóban megérdemli, hogy az erdélyrészi tanítóság melléje sorakozzék és a budapesti Tanítók Házában a gondnoki diszes állásra emelni segítsék. Különb is ez tanítóinknak igazi nyeresége lesz.

— **Táncmulatság és műkedvelői előadás.** Zetelaka nagyközségben az ifjuság folyó hó 9-én (vasárnap) a községben a nagytermében szini-előadással kapcsolatos jótékony célú kosaras táncmulatságot rendez. Belépési díj 1 K, családjegy 2 K 50 f. Kezdete d. u. 5 órakor. Szinre kerül Csepreghy Ferenc „Sárga csikó” c. népszimüve, melynek előadásában a község intelligens közönsége vesz részt s. így annak sikere már előre is biztosítottnak tekinthető.

— **Petőfi emlékezete.** A segesvári és környékbeli magyarság vasárnap kegyelettel ünnepelte meg Petőfi halálának évfordulóját. Az ünnepség a római katolikus templomban Istenisztelettel kezdődött, melynek végzetével zászlók alatt a pályaudvarhoz vonultak s a vonaton Fehéregyházára mentek, a hol Balázs Imre segesvári református lelkész imája, a székelyudvarhelyi székely-dalegyesület hazafias énekei, szavalatok, ünnepi beszéd és az emlékoszlop megkoszoruzása volt az ünnepség programja. Délután Segesvárott a Petőfi-szobornál ünnepelték a költő halálának évfordulóját. Este hangverseny fejezte be az ünnepséget. — Városunkban Papp Gyula és Vizhányó István iparos polgártársaink gyűjtést indítottak és két darab gyönyörű koszorút vittek magukkal az ünnepélyre; megkoszoruzván a fehéregyházai emléket és Petőfi szobrát Segesváron. E célra a következő hazafias adományok folytak be: Barcsay Károly 2 K, Biró István, Bodrogi István, Verestói Dániel, Késmárki Ákos, Grünspán Adolf, Gábos Attila, Bartók István, Barabás Károly, Györfi Lajos, Biró Ferenc, Salamon Kálmán, Ferenczy Ferenc, özv. Papp Z. Istvánné, Benedek Béla, Papp Gyula, Konrad Albert, Pál Márton, Szász Ferenc, Szabados Ferenc, Boros Lajos, Barkóczy Albert, Zderka Gyula, Ferenczy Károly 1—1 korona, Kelemen Lajos 80 f, Szigeti Ferenc 70 f, Nagy Miklós, Magyar György, Borbély János, Karda Dénes, Páhán István, Balázs Károly, Szakács József, Benedek Géza, Kovács Lajos,

dolfru József 60—60 fillér, özv. Felszegi Dénesné, Gábos Attiláné, Vizhányó István, Szöcs Gergely, Lakatos Mihály, Bauer József, Szabó Ferenc, Ferenczy István, Jakab Lajos, Derzsi Árpád, Simon János 50—50 fillér, Barabás Miklós, Kovács Albert, ifj. Kovács Albert, Páhán Antal, Simon József, Kállai Sándor, Birtalan Domokos, ifj. Veres György, Ambrus Pál, Kassay Albert, Kövesi Ferenc, Pék József, Ferenczy Ferenc, Pál István, Fénya András, Balázs Károlyné Ilyés Elek, Ifj. Jakabos György, Lőrinc László, Bokor András, Baló Zsigmond, Mohácsi József, Jakab Gáspár, Mészáros Zoltán, Orbán Nagy és Tamás 40—40 fillér, Csiger Miklós, Albert Péter, Baláska Károly, Péter Lajos, Szabó Erzsike 20—20 fillér. Szalai Balázs 10 fillér. Fogadják a nemeslekkü adakozók a rendezőség hazafias köszönetét.

— **A héjjasfalva-székelyudvarhelyi vasut** elsőbbségi részvényei 1906-ban 9 K 50 fillér osztalékot jövedelmeztek. 1907-re már emelkedett az osztalék, a mennyiben 12 korona jut minden elsőbbségi részvényre.

— **Az új husvizsgálati rendelet,** mely folyó hó 1-én országsszerte életbe lépett — sok üdvös intézkedést tartalmaz egyfelől a közbiztonság hidak beosztására, kezelésére nézve, másrészt részletekre kiterjedőleg szabályozza a közbiztonság hidak levágás alá kerülő állatok husának vizsgálatát. A miniszteri rendelet szerint ezantul a közbiztonságra bocsájtott hus — minőségileg — négy osztályba sorozandó a husvizsgáló által ahoz képest, hogy minőnek találta azt még élő állapotban és a levágás után. Van 1. „Közbiztonságra alkalmatlan”, tehát megsemmisítendő hus. 2. „Közbiztonságra feltétlenül alkalmas”. 3. „Közbiztonságra feltételelesen alkalmas” és végül 4. „Közbiztonságra alkamas, de csekélyebb értékű hus”. E négyféle hus közül csak a 2-ik pont alatt jelölt hus kerül vissza a mészárosokhoz; csak a közbiztonságra feltétlenül alkalmas hus van jogositva a székben kiárusítani. A közbiztonságra feltételelesen alkalmas hus a hatóság párolás, kifőzés, vagy sózás által az emberi élvezetre alkalmassá teszi s ezt, valamint a közbiztonságra alkamas, de lesóványodott hus, hatósági hus-székbe utalja és az ilyen husokat csakis itt lehet a közönségnek eladni. Minden város és község által kötelezőleg felállítandó oly közintézményi jelleggel bíró elárusítási hely, hol a mészárosok tulajdonát képező, de csekélyebb értékű hus kerül eladás alá a rendőrkapitányi hivatal által megállapított árakban. E beszedett hus árak az 5 százalékgig terjedhető költségek levonása után, az illető mészárosoknak átadatnak. Magunk részéről is üdvözöljük a földmivélsügyi miniszternek eme nagyfontosságú rendeletét, hiszen évekkkel ezelőtt meggyőző szakcikkekben sürgettük a „Székely-Udvarhely” hasábjain a husvizsgálat reformját. A cikketek annak idején Semper név alatt Kondor Géza járási állatorvos írta.

— **Vágó lajstrom.** A m. kir. földmivélsügyi minisztérium 1908. évi 54.300 sz. rendeletéhez szükséges

ványok, melyek 1908 évi augusztus 1-től minden község által beszerzendők és csak ezen minták szerint lesznek vezetendők Betegh Pál villamoserőre berendezett könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, a törvényhatósági m. kir. állatorvos urtól nyert utbaigazítás szerint elkészültek és kaphatók. E körülményt a t. előjáróságok szives figyelmébe ajánljuk.

— **Szabadulnak az 1905-ösök.** Julius végén örömhír érkezett a szürke kaszárnyák falai közé e hazában mindenütt. Egy bécsi rendelet volt az öröm oka. (Ideje is már, hogy annyi keserűség és ürmön után, egy csipetnyi öröm is jöjjön abból az átkozott osztrák fészekből! Szedőgyerek.) Elrendelték ugyanis, hogy az 1905-ös katonákat, tekintet nélkül a bevonulás idejére, a hadgyakorlatok után, vagyis szeptember hó 13-án szabadságot kell.

— **Fegyveres körtetolvaj.** Ráduly József alsósiménfalvi 20 éves cigány a napokban fényes nappal, forgópisztolyal felfegyverkezve, Rugonfalva községben Mészáros Lajos kertjébe körtetolni ment. Felmászott egy fára és javában kezdte dezsálni a finom gyümölcsöt. Mészáros tetten érte a tolvajt s felháborodásában lármát ütött. A tolvaj leugrott a fáról s vagy 20 lépésnyi távolságból célba vette a gazdát és — állítólag — agyonlövési szándékkal a pisztolyt Mészárosra sütötte. Ezután beszaladt Székelykeresztúrra, hol a csendőrség a merész körtetolvajt elfogta és forgópisztolyostól együtt a kir. járásbírósnak átadta.

— **Tűzifa-szükséglet.** A helybeli kir. törvényszék, járásbíró, ügyész és fogház évi tűzifa-szükséglete összesen 355 köbméter. Három évre most biztosítják és az ajánlatokat f. évi szeptember 9-ig lehet a törvényszéki elnöknel beadni.

— **Az állami erdőkezelés Ravában.** Hogy mennyire megérett a reformra az erdőtörvény és mennyire káros az egyes erdőbirtokosságokra nézve az állami erdőkezelés, legújában igazolja a ravai unitárius egyházközség gondnokának Izsák Ábelnek hozánk küldött és a földmivélsügyi miniszterhez intézett kérelme, melyben kézzel foghatólag igazolja elfoglalt álláspontunkat. Kimutatja ugyanis, hogy 1889-től maig az állami erdőkezelés a ravai unitárius egyházközségnek anyagi tekintetben mily nagy hátrányára és kárára volt. A közerdőnek erdészeti üzemterv szerinti vágterenként való kihasználása mutatja, hogy a levágott területeken az ősi kitűnő bükk- és tölgyerdők nyomán csak a nyár és fűzfa nevededik s a mutatózó kopár területeknek évenkénti mesterséges befásítása is legnagyobb részben sikertelen, szárazság idején elsatnyul, kiszárad. A jövőre időkire így az egyházközség eddigi kitűnő erdőiből kifogy. Másfelől pedig 1889-től kezdve állami erdőkezelés idj cimen az egyházközség közpénztárából 1600 K összeg fizettetett ki. E hátrány és kár arra indította a gondnokot, hogy a mig egészen nem késő, a káros állami kezelés alól való felszabadításért az egyházközség nevében a földmivélsügyi miniszterhez folyamodjék. Hozánk intézett kísérő-levelében egyuttal kijelenti, hogy az egyházközség nevében a „Székely-Udvarhely” részéről megindított mozgalomhoz csatlakozik.

— **A községi és körjegyzők érdekeit** támogatni óhajtván, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a magyar kormány hozzájárulásával, egyelőre a jegyzők leányárva és leánygyermekéi számára a Magyar Gazdaszo-

nyok Orsz. Egyesületének cinkotai leánynevelő intézetében az 1908—1909. tanévtől kezdődőleg 600 K javadalmazással 25 ingyenes és 300 K segélyvel 50 féléveléses alapítványt létesített; főtartván a mindenkori belügyminiszternek az alapítványi helyek betöltési jogát. A belügyminiszter e nagyjelentőségű intézkedése általános örömet és meglepedést keltett vármegyénkben is a jegyzők körében.

— **A fürdés áldozata** lett Székely-Andrásfalva határán a Sándor Albert gőzmalnál levő fürdőmedencében Ambrus Pál cseléd 5 éves Zsuzsa nevű leánykája, aki felügyelet nélkül fürödni akart. A mint a leánya a vízzel telt medencébe ment, alámerrült és belefuladt. Szülői kétségbeesett keresés után a napközben eltűnt gyermeket csak este, a fürdőmedencéből történt vízkibocsátás után találták meghalva. Gondatlanság miatt ellenük feljelentést tettek a helybeli kir. ügyészséghez.

— **Elvi jelentőségű határozatok.** A földmivelési miniszter az igazságügyi miniszterrel egyetértve kimondotta, hogy ha a közlegelő tulajdonosainak valamelyike az őt illető osztatlan hányadrész fejében egy darabot önhatalmulag elfoglal, az birtókháborítást képez, mely bírói keresettel megtorlandó. A kereset indítására a tulajdonos-társakon kívül a földmivelési miniszter is jogosult, ha az érdekeltek vonakodnának az eljárást megindítani. — A községi közmunkának természetben szolgálható része, csakis a községi és vicinális közutak céljaira, a váltságösszeg pedig kizárólag a községi közutak szükségleteire fordítható, a kereskedelemügyi miniszter elvi határozata szerint.

— **Öngyilkos székely legény.** Kádár Mózes 21 éves székely legény — állítólag — csalódott szerelmi bánatában minap Székelyszenterzsébet községben a leghitványabb halálnemet választotta magának; saját csürjökben felakasztotta magát. A szerencsétlen legényt mezőről hazaérkező szülői halva találták.

— **Rabsonné várát** és a hegyeink királya névvel megjelölt fogarasi havasok legmagasabb csúcsát, a 2544 m. magas Negojt ismerteti az „Erdély” című honismertető képes szemle legújabb 5—6. száma; ez utóbbit Szalay Béla dr. tollából. A kitűnően szerkesztett folyóiratot az Erdélyi Kárpát-Egyesület tagjai évi 6 K tagsági díjuk fejében ingyen kapják.

— **Két kecskebőr és egy székely.** Azt tartja a közmondás, hogy a vagyont nem kell busolni. Ezt azonban megcáfolja egy vágási székely esete, aki két darab kecskebőrrel városunk szakmabeli iparosait — jobb ügyhöz méltó buzgósággal — végig instál-gatta, a nélkül, hogy a bőroket eladta volna. Nem tudjuk a bőrokből vagy a mi iparosainkban volt-e a hiba? De annyi bizonyos, hogy ha valamely élelmes zsidónak felkinálta volna kecskebőreit az atyafi, bizonyára cigányhoz nem utasította volna velük.

— **Kereskedő tanulóknak** egy 2—3 gimnázialis osztályt végzett fiút azonnal felvesz Bihari Mór női és férfi divatru üzletébe Székelykeresztúron.

Szerkesztői üzenetek.

Fejér Károly közb. eln. Sepsikörös patak. Az államtitkár urnak mai számunkban közölt távirati válasza, egyelőre szolgáljon megnyugvásul. Szives üdvözlét.

Kiadja: **Betegh Pál** könyv- és újság kiadó intézete.

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

Uj magyar lemezek! Legújabb Scala felvételek!

Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése
:: Székelyudvarhely ::

Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez . . . . . 6 K — f

A „Scala” lemezek a legjobbak

Alkalmazást nyer

néhány ügyes eladó és pénzbeszedő helyben és vidékre egy jól bevezetett házi és ipari cikk elárúsítására. — Ajánlatok: **S. Co. Segesvár, Bajor-utca 22.**

Eladó!

Egy egész jó állapotban levő forgatható tekeasztal (billiard.) Továbbá 6 darab 30 es égő függő lámpa, szinten jó karban. Értekezhetni **Sterba Ödön** dohánytözsdéjében.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Ropogós cseresznyét,

élvezésre és befőzésre; Pásmétét (egrest) nagy szeműeket postakosaránként 2 K 40 f; üvegszemű nagy meggyet befőzésre és rétesbe 3 K; kajszin barack remek szép példányok június 15-től szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f; — Főzélékek vegyesen, u. m.: ugorok, tök, fejes- és kelkáposzta, cukorboró, vajbáb, kalaráb, zöldpaprika — carfiolt postakosaránként 2 K 80 fillér. Ismét-eladóknak külön ajánlat.

Gyümölcskivitel 155. Csongrád.

úgy hat «AZ ÜZLET» minden egyes száma.

Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest V., Percel Mór-u.

Esőrendű

férfi és női

valamint

gyermek-

CIPŐKET

..... készít: .....

Mercz Károly

cipésmester Székelyudvarhelyt, Eötvös-utca 5. szám.
Pontosság Mérsékelt árak Jó munka

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető m közreműködése mellett

nagy forgalom és kevés haszon elvekkal bármily kényes igényeket is kielégíteni képes.

Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett elintézek.

A mélyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására törekszem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca I. szám.

Udvarhelyvármegye székelyudvarhelyi járás főszolgabirájától.

1998—1908. szb.szám.

Pályázati hirdetmény.

Az elhalálozás folytán megüresedett atyhai községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Javadalmazás: 1600 korona fizetés és később megállapítandó összeg a dologi kiadások fedezésére.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában körülírt képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványokat hozzám folyó évi augusztus hó 20-ig adják be.

A választás napját később fogom kitűzni.

Székelyudvarhely, 1908. évi július hó 15-én.

Dr Demeter Lőrincz,
főszolgabíró.